

УДК 342.7

І.С. Пирого,
кандидат юридичних наук,
докторант кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ЄДИНА ТАРИФНА СІТКА: ОРІЄНТИРИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація. В роботі проаналізовані соціальні стандарти в Україні та конституційні гарантії їх забезпечення. Виявлено, що зміст поняття «життєвий мінімум» в українському законодавстві не визначений. Мінімальна заробітна плата не враховує податок на доходи фізичних осіб і військовий збір, що зменшує її розмір до 80,5% від вартості товарів/послуг споживчого кошика. Обґрунтовано, що соціальні гарантії не можуть обмежуватися встановленням мінімальної заробітної плати і життєвого мінімуму. Основним соціальним стандартом запропоновано визнати середню заробітну плату та встановити такі пропорції: мінімальна зарплата — 50%, максимальна — 500–600% середньої; мінімальна пенсія — 20%, максимальна — 100–120% від середньої зарплати. Як метод встановлення і забезпечення соціальних стандартів запропоновано повернення до єдиної тарифної сітки та поширення її на всю економіку (приватний і державний сектори). Обґрунтована доцільність внесення змін та сформульовано доповнення в абзац 4 статті 43, абзац 3 статті 46 Конституції України.

Ключові слова: соціальні стандарти, соціальні гарантії, життєвий мінімум, мінімальна зарплата, пенсія, єдина тарифна сітка.

Постановка проблеми. Особливість української економіки полягає в тому, що рівень життя працівників ніяк не залежить від продуктивності праці. Розподіл ВВП вкрай незадовільний. Собівартість товарів висока не тому, що низька продуктивність праці, а тому, що не забезпечений паритет цін на товари і послуги, а їх розмір ніяк не співвідноситься з доходами громадян. Проведені авторами розрахунки показують, що принаймні 811,925 млрд. грн (які зараховано до ВВП України у 2016 р.) або 34% ВВП країни не оподатковується взагалі, тобто з цієї

суми не стягнуто ПДВ, податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб і єдиний соціальний внесок [1]. Зауважимо, що ці 811,925 млрд. грн — це додана вартість, одержана в легальному секторі економіки. Сюди слід додати 1,1 трлн. \$, що, за оцінками прем'єр-міністра України, склали обсяги тіньового виробництва у 2016 р.¹ Належне адміністрування податків і ліквідація тіньового виробництва дозволяють подвоїти державний бюджет і ліквідувати дефіцит Пенсійного фонду. Натомість уряд звітує про «ріст» економіки на 2–3%

¹ <http://blog.ubr.ua/finansy/tenevaia-ekonomika-ukrainy-o-eshe-odnom-provalennom-obeshanii-kabmina-14587>

у 2017 р. За даними Організації Об'єднаних Націй, за межею бідності проживає більше 80 відсотків українців¹. За рівнем процвітання The Legatum Prosperity Index у 2016 р. Україна перебувала на 107, у 2017 р. — уже на 112 місці^{2,3}.

Бідність — головна загроза безпеці громадян України у 2017 р. [2]. Зважаючи на існуючі загрози, уряд підвищив мінімальну заробітну плату з 01.01.2017 р. до 3200 грн (100 €). Підвищення здійснено за рахунок перерозподілу фінансів між витратами на субсидії і виплатою мінімальної зарплати. Мінсоцполітики України передбачає зменшення кількості одержувачів субсидій в Україні до 5 млн домогосподарств на перше січня 2018 року з 7,5 млн на січень 2017 р.⁴

Аналіз останніх публікацій.

Окремі аспекти використання соціальних стандартів і соціальних гарантій у системі соціальної політики розглядаються в працях В. Латік, Д. Богині, І. Бондар, Н. Волгина, Н. Горелова, О. Давидюк, А. Єлесеєва, А. Колота, Т. Кір'ян, Е. Лібанової, В. Мандибури, О. Новікової, С. Синчука, М. Шаповала, Л.А. Беррі, Е. Білсон, Р. Готестам, В.А. Зейтамль, А. Парасурман, М.М. Ренкас та інших. Обґрунтування закономірностей формування пропорцій і темпів соціального розвитку потребують додаткового дослідження.

Метою цієї статті є аналіз системи розподілу доданої вартості, створеної в державі з метою забезпечення мінімальних соціальних стандартів, та подолання бідності працюючих громадян.

Основні результати дослідження.

Ще з 30-х років ХХ сторіччя регулювання економіки загалом і ринку праці зокрема не обмежується суто ринковими механізмами попиту і пропозиції. Для цього використовуються різні механізми державного регулювання: податкові, грошові (монетарні), фінансово-кредитні, бюджетні, митні, амортизаційні, інвестиційні, антикризові, антициклічні, антимонопольні. Лише у взаємозв'язку ці механізми здатні забезпечити позитивний результат.

Соціальні стандарти в Україні обмежуються поняттями «прожитковий мінімум» і «мінімальна заробітна плата». А банальна індексація мінімальної зарплати і прожиткового мінімуму трактується як підвищення соціальних стандартів. Як наслідок маємо економіку низького технологічного рівня і продукцію з низькою доданою вартістю, низьку конкурентоспроможність товарів на внутрішньому і зовнішньому ринках, низьку купівельну спроможність населення і малу ємність внутрішнього ринку. Якщо немає покупця — не потрібний і виробник. Не сприяє формуванню соціальних стандартів плоска шкала оподаткування доходів фізичних осіб, оподаткування ПДВ товарів/послуг, включених до споживчого кошика. Стимує розвиток економіки грошово-кредитна політика держави. У монополізованій економіці держава не може усуватися від контролю за паритетом цін на товари та послуги. Зокрема ціни на товари/послуги, включені до споживчого кошика, мають відповідати рівню доходів тих

¹ <http://blog.ubr.ua/finansy/tenevaia-ekonomika-ukrainy-o-eshe-odnom-provalennom-obeshanii-kabmina-14587>

² http://www.prosperity.com/application/files/9214/7808/9761/Legatum_Prosperty_Index_2016.pdf

³ <http://www.prosperity.com/globe#UKR>

⁴ <https://www.rbc.ua/ukr/news/rev-a-ozhidaet-sokrashchenie-kolichestva-poluchateley-1492268590.html>

груп населення, доходи яких обмежуються мінімальною заробітною платою і особливо прожитковим мінімумом. Субсидії, які надаються майже 60% сімей в Україні, однозначно свідчать про невідповідність цін доходам населення і відсутність адекватної державної політики у системі розподілу доданої вартості, створеної в державі. В результаті в країні є не тільки працюючі бідні, але і (з урахуванням невидат зарплат) — працюючі жебраки.

За рівнем соціальних стандартів Україна впритул наблизилася до найбідніших країн Африки¹. Підвищення мінімалки — це крок у правильному напрямку. Однак досягнутий він за рахунок знищення диференціації в оплаті праці, зокрема у бюджетній сфері. Причому у найближчі три роки уряд не планує повернутися навіть до минулого рівня диференціації в оплаті праці, який і так не можна було назвати обґрунтованим². У такий спосіб розірваний логічний зв'язок між поняттями «прожитковий мінімум» (який залишився для визначення заробітної плати згідно тарифної сітки) і «мінімальна заробітна плата», розмір якої відповідає тепер 11–12 розряду єдиної тарифної сітки (ЄТС-2017). Фактично це означає, що тарифна сітка починається між 11 і 12 розрядами і має 13–14 розрядів замість 25. За межі тарифної сітки виведено ті категорії працюючих, заробітна плата яких до 01.01.17 р. нараховувалася за 13–25 розрядами. Зарплати цієї категорії працівників тарифікуються за невідомим принципом. Суддя Європейського

суду з прав людини ухвалює законні рішення, одержуючи 6 середніх заробітних плат, а в Україні є сподівання на ухвалення законних рішень лише при отриманні заробітної плати у розмірі 20–30 середніх заробітних плат. У тарифну сітку не поміщаються нові зарплати високопосадовців, правоохоронних органів, суддів і т.д. Посадові оклади держслужбовців тарифікуються за іншою сіткою³.

Постановою КМУ «Про внесення зміни у додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298» від 14.12.2016 № 974 передбачено підвищення посадових окладів вчителів на два тарифні розряди — в окремих випадках⁴. Якщо за тарифною сіткою-2017 р. нарахована заробітна плата вчителя, який виконав місячну норму праці (тарифна ставка працівника 10 розряду 2912 грн), є нижчою за заробітну плату прибиральниці, то йому слід провести доплату до рівня мінімальної заробітної плати. Така тарифна політика є серйозною мотивацією і для учнів і для вчителів (!). Посаду вчителя вищої категорії з 01.01.2017 віднесли до 14 тарифного розряду з посадовим окладом 3872 грн.

Законом України «Про освіту» [3] у п. 2 ст. 61 «Посадовий оклад педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії встановлюється в розмірі трьох мінімальних заробітних плат». Після введення в дію закону «Про освіту» заробітна плата вчителя найнижчої категорії вийде далеко за межі єдиної тарифної сітки. Заробітна плата працівників найви-

¹ <http://www.ukrpress.info/2017>

² <https://buhgalter.com.ua/dovidnik/pratsya-ta-zarobitna-plata/posadovi-okladi-za-yets/posadovi-okladi-za-yets-2018-2019-2020>

³ <https://www.budgetnyk.com.ua/article/6-posadov-okladi-derjslujbovtsv-yak-ustanovlyuvatimut-2018-roku>

⁴ <http://cheline.com.ua/news/economics/oplata-pratsi-vchiteliv-2017-roku-yak-rozrahuвати-pravilno-55062>

щого 25 тарифного розряду у 2017 р. складає 7216 грн¹. Закон «Про освіту» остаточно поховає єдину тарифну сітку. Три мінімальні зарплати у 2017 р. дорівнюють 9600 ₴.

Не можна сказати, що ЄТС давала обґрунтування пропорціям розподілу доходів у державному секторі чи визначала орієнтири кадрової політики. Однак — це була спроба єдиного підходу щодо формування соціальних стандартів. Вона встановлювала певні пропорції розподілу доходів. При відповідному виборі тарифних коефіцієнтів можна було б забезпечити бажані співвідношення між мінімальними і середніми та максимальними доходами, тобто забезпечити відповідність європейським стандартам. Йдеться не про розмір доходів, а про їх співвідношення. Незважаючи на обмеженість дії ЄТС бюджетною сферою, її скасування не можемо назвати кроком у правильному напрямку.

При запровадженні ЄТС розробники, очевидно, передбачали, що вона повинна відображати соціальні орієнтири держави, відігравати роль суспільного договору щодо пропорцій розподілу заново створеної доданої вартості (ВВП) з урахуванням кваліфікації працівників та їх вкладу в кінцеві результати. Для виконання ролі суспільного договору ЄТС варто було би поширити і на сферу приватного бізнесу. Для цього тарифні розряди ЄТС слід поставити у відповідність з державним класифікатором професій [4], а ЄТС поширити на всю економіку. Вибором тарифних коефіцієнтів можна забезпечити будь-які соціальні стандарти, зокрема встановити:

— розрив у рівні доходів граничних децильних груп населення;

— співвідношення мінімальної та середньої зарплат;

— мінімальний рівень погодинної заробітної плати.

Якщо держава ніяк не регулює ці співвідношення, у неї немає ніякої соціальної політики. Мінімальна заробітна плата повинна залишатися соціальною гарантією оплати некваліфікованої праці, у той час як зростання рівня оплати кваліфікованої праці має бути однією з головних цілей державної політики регулювання оплати праці. Це потребує закріплення розміру мінімального посадового окладу (першого розряду єдиної тарифної сітки) на рівні мінімальної заробітної плати. З метою стимулювання підвищення кваліфікації працівників, надбавки та інші заохочувальні виплати мають бути виведені за межі величини мінімальної заробітної плати, а загальний розмір усіх надбавок не повинен перевищувати 50% від посадового окладу.

Співвідношення доходів є більш важливим, при тому, що вони залежать лише від відповідальності влади, яка визначає спрямованість її соціальної політики. З цієї точки зору ЄТС (або її еквівалент) доцільно зберегти. Для забезпечення певного співвідношення в доходах у державному секторі встановлені тарифні коефіцієнти, які визначають розмір заробітної плати працівника. Заробітна плата працівника першого тарифного розряду дорівнює мінімальній зарплаті, яка встановлюється виходячи з вартості споживчого кошика, розрахованого на сім'ю, а не на окрему особу. Для решти економіки держави затверджується розмір зарплати працівника першого тарифного розряду (тобто розмір мінімальної зарплати) і розмір

¹ <https://buhgalter.com.ua/dovidnik/pratsya-ta-zarobitna-plata/posadovi-okladi-za-yets/posadovi-okladi-za-yets-2017>

зарплати працівника найвищого 25 розряду (наприклад, 10 мінімальних зарплат). Тарифні коефіцієнти з 2-го по 24-й тарифний розряд формують власники підприємств так, щоб забезпечити бажане співвідношення середньої і мінімальної зарплат в межах 1:3. Соціальні стандарти не можуть обмежуватися лише мінімальною заробітною платою і прожитковим мінімумом, оскільки при цьому зникає диференціація в оплаті праці, а згодом і диференціація у кваліфікації кадрів. Рівень зарплати і рівень класифікації кадрів тісно пов'язані. Якщо рівень зарплати має порядок прожиткового мінімуму, то про кваліфікацію взагалі не йдеться.

Як у державному, так і в приватному секторі економіки максимальна заробітна плата (з урахуванням усіх надбавок і доплат) не може перевищувати заробітну плату працівника першого тарифного розряду більше ніж у 10–16 разів, а середня зарплата для більшості підприємств (незалежно від форми власності) повинна знаходитися в межах 1–3 мінімальних зарплат. Встановлені пропорції автоматично визначають частку фонду оплати праці у заново створеній доданій вартості.

Так сформована тарифна система в Україні може вважатися суспільним договором щодо розподілу ВВП між різними категоріями працюючих. Єдиним регулятором має стати споживчий кошик, який затверджується Верховною радою України. Вартість споживчого кошика повинна визначати мінімальні соціальні стандарти держави і підлягати щоквартальній 100% індексації. Про підвищення соціальних стандартів можна говорити лише тоді, коли змінюються норми споживання

товарів/послуг, включених до мінімального споживчого кошика, і/або додаються нові товари/послуги. Якщо ні вміст, ні мінімальні норми споживання товарів/послуг не змінюються, ні про який ріст соціальних стандартів у державі не йдеться. Йдеться про індексацію доходів населення.

У 2017 році мінімальна заробітна плата зросла у 2 рази (досягла 3200 грн) і дорівнювала вартості споживчого кошика. Із вказаної суми справляється податок на доходи фізичних осіб (18%) та військовий збір (1,5%). Тому реальна мінімальна заробітна плата на 19,5% менша за вартість споживчого кошика, тобто мінімальна заробітна плата дорівнює 80,5% прожиткового мінімуму, оціненого за вартістю споживчого кошика.

Прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 1 січня 2017 року встановлено у розмірі 1600 грн, що відповідає 50% мінімальної заробітної плати 3200 грн, яка дорівнює 80,5% вартості споживчого кошика. Заробітну плату працівника першого тарифного розряду визначили рівною прожитковому мінімуму.

Виходячи зі змісту поняття «прожитковий мінімум», то він насправді повинен відповідати заробітній платі працівника 1-го тарифного розряду. Встановлений сьогодні розмір заробітної плати працівника першого тарифного розряду — це 50% мінімальної зарплати, які не покривають вартості продуктів харчування споживчого кошика, вартість яких у жовтні 2017 р. складає 1900 грн¹. При такому виборі заробітної плати працівника першого тарифного розряду усі тарифні коефіцієнти зменшилися у два рази, а ЄТС

¹ <https://www.obozrevatel.com/ukr/finance/fea/spozhivchij-koshik-ukrainsiv-yak-zminilisya-tsini-v-2017-rotsi.htm>

виявилася абсолютно непридатною для тарифікації заробітних плат.

У квітні 2017 р. 47 народних депутатів України звернулися до Конституційного Суду України з конституційним поданням про невідповідність Конституції встановлення мінімального посадового окладу на рівні 1600 гривень. Народні депутати вважають, що положення частини шостої статті 96 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII, частини шостої статті 6 Закону України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 року №108/95-ВР є неконституційними.

Відповідно до Конституції України прожитковий мінімум може бути будь-яким, оскільки його розмір визначається голосуванням, зокрема прожитковий мінімум для працездатної особи 1600 грн цілком відповідає нормам ч. 3, ст. 6 Конституції України, зрештою як і будь-який інший розмір (в тому числі і 0 грн, якщо 226 депутатів Верховної Ради натиснуть кнопку «за»). Однак не будь-який розмір прожиткового мінімуму, затверджений законом, відповідає вимогам ст. 48 Конституції України: «Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло» і ст. 49 «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування».

Достатній життєвий рівень — поняття також умовне. В Україні під достатнім життєвим рівнем прийнято вважати набір товарів/послуг, включених до споживчого кошика, затвердженого постановою Кабінету Мініс-

трів України [5]. Вартість товарів/послуг кошика визначає прожитковий мінімум на одну особу. Чим керується Верховна Рада України, затверджуючи прожитковий мінімум, ледве рівним половині вартості споживчого кошика?

В сім'ї бувають діти, які також мають право на прожитковий мінімум у контексті ст. 48 Конституції України. Тому прожитковий мінімум повинен розраховуватися на сім'ю, а не на окрему особу. Отже, прожитковий мінімум має дорівнювати щонайменше вартості товарів/послуг 1,5 мінімальних споживчих кошиків (для повної сім'ї з однією дитиною), що станом на жовтень 2017 р. має дорівнювати $3248 \times 1,5 = 4872$ ₴.

Гарантування прожиткового мінімуму — це гарантування права на життя. У Конституції України це право народу було даровано. Однак воно перестало стосуватися всього населення. Держава не гарантує це право особам, які працюють на мінімальну зарплату або одержують пенсію в розмірі, меншому від мінімальної зарплати. Не гарантується право на життя і тим, хто з різних причин працювати не може, — діти, студенти.

Завдяки існуючому способу визначення прожиткового мінімуму, маємо: «За роки незалежності дитяче населення скоротилося майже вдвічі і сьогодні становить 7,6 млн»¹ [6]. Україна зараз займає 182 місце у світі за показником народжуваності і 2 місце анти-рейтингу у світі за показником вимирання нації (2015 р.)². Випередила Україну у цьому анти-рейтингу тільки африканська країна Лесото.

¹ <https://ua.korrespondent.net/ukraine/3807151-v-ukraini-za-25-rokiv-kilkist-ditei-zmenshylasia-vdvichi>

² <https://glavcom.ua/publications/ukrajina-druga-u-sviti-za-pokaznikami-smertnosti-statistika-cru-359397.html>

Принцип соціальної справедливості є загально визнаною цінністю демократичної держави. Соціальна справедливість — одна з фундаментальних цінностей суспільно-політичного життя, що виходить із принципу врівноваженості прав і обов'язків людей, інтересів суспільства і особи, відповідності між роллю особи у житті суспільства та її соціальним становищем, між працею і винагородою, заслугами та їх визнанням. Механізмом реалізації соціальної політики є розподіл і перерозподіл заново створеної доданої вартості в окремій компанії і валового внутрішнього продукту в державі.

Відновлення ЄТС (або запровадження іншого дієвого механізму) і її поширення на всю економіку дозволить наповнити конкретним змістом поняття соціальної держави. Засобами ЄТС реалізуються такі принципи, як: соціальна справедливість, соціальна солідарність, соціальне партнерство, соціальна відповідальність, які є невід'ємними частинами реалізації соціальної політики в демократичних країнах. Запроваджуючи розмір пенсій 40% по відношенню до заробітної плати, що відповідає Конвенції МОП №102 «Про мінімальні норми соціального забезпечення», держава поширює ЄТС і на пенсійне забезпечення. При належному виборі тарифних коефіцієнтів відпаде необхідність забезпечення адресної соціальної допомоги працюючим і пенсіонерам, що дозволить раціоналізувати бюджетні видатки. Удосконалення соціальної політики має наслідком економічний розвиток, а економічний розвиток завжди має соціальні наслідки.

Проголошення України як соціальної правової держави в ст. 1 КУ має одержати конституційні гарантії забезпечення. З цією метою доцільно внести зміни в абзац 4 статті 43 КУ та

викласти її у такій редакції.

Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу 50% та не вищу за 5—6 середніх заробітних плат у країні протягом попереднього року.

У бюджеті на фінансовий рік закладається розмір середньої заробітної плати, досягнутої у попередньому році. Ця цифра автоматично визначить мінімальну і максимальну заробітні плати в країні в наступному році (тарифну ставку працівника першого і останнього розряду ЄТС). Коефіцієнти, які визначають розміри ставок працівників інших тарифних розрядів, затверджуються Верховною Радою. У цьому випадку соціальні стандарти в державі будуть визначатися результатами економічного розвитку. Підвищення соціальних стандартів можливе лише внаслідок економічного зростання і пропорційно до нього.

Для забезпечення гарантій соціального захисту, передбачених ст. 46 КУ, доцільно внести зміни до абзацу 3 ст. 46 КУ та викласти її в такій редакції:

Пенсії, що є основним джерелом існування, встановлюються в розмірі не нижче 20% і не вище 100—120% середньої заробітної плати в країні в попередньому році з урахуванням індексації.

Висновки. Взаємозалежність соціальних стандартів і результатів розвитку економіки дозволяє забезпечити автоматичні регулятори темпів економічного зростання. Для цього запропоновано поширити єдину тарифну систему на всю економіку і бюджетну сферу, встановити розмір оплати працівників першого тарифного розряду 50% від середньої заробітної плати у попередньому році, а для працівників найвищого тарифного розряду — 5—6 середніх заробітних

плат. Для забезпечення соціальних гарантій запропоновано встановити мінімальний розмір пенсії 20%, а максимальний — 100–120% середньої заробітної плати у попередньому році. Для гарантування соціальної

спрямованості економіки і забезпечення соціального захисту обґрунтована доцільність внесення змін в абзац 4 статті 43, абзац 3 ст. 46 КУ, формулювання яких запропоновано в роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пирого И.С. Концептуальные недостатки законодательства о налоге на добавленную стоимость и способы их устранения / И.С. Пирого, С.С. Пирого // Вестник СПбГУ. Право. — 2017. — Т. 8. Вып. 3. — С. 297-305. DOI: 10.21638/11701/spbu14.2017.302. <http://vestnik.spbu.ru/html17/s14/s14v3/02.pdf>
2. Бідність — головна загроза безпеці громадян у 2017 р.: аналітична доповідь. — Київ: Український інститут дослідження екстремізму, 2017. — URL: <http://uire.org.ua/wp-content/uploads/2017/02/bidnist.pdf>
3. Закон України «Про освіту» 2145-19 від 5.09.2017 р. // Відомості Верховної Ради. — 2017. — № 38–39. — Ст. 380. — URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Класифікатор професій України ДК 003:2010 (чинний) [редакція від 26.10.2017 р.]. — URL: <http://www.dk003.com/>
5. Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродуктових товарів і наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова Кабміну №780 [редакція від 11 жовтня 2016 р.]. — URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-%D0%BF>
6. Таблиці народжуваності, смертності та очікуваної тривалості життя: статистичний бюлетень. — Київ: Державна служба статистики України, 2017. — URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2017/BL1001_2017_02_born.pdf

Пирого И.С.

Единая тарифная сетка: ориентиры социальной политики.

Аннотация. В работе проанализированы социальные стандарты в Украине и конституционные гарантии их обеспечения. Выявлено, что содержание понятия «прожиточный минимум» в украинском законодательстве не определен. Минимальная заработная плата не учитывает налог на доходы физических лиц и военный сбор, что уменьшает ее размер до 80,5% от стоимости товаров / услуг потребительской корзины. Обосновано, что социальные гарантии не могут ограничиваться установлением минимальной заработной платы и прожиточного минимума. Основным социальным стандартом предложено признать среднюю заработную плату и установить такие пропорции: минимальная зарплата — 50%, максимальная — 500-600% средней; минимальная пенсия — 20%, максимальная — 100-120% от средней зарплаты. Как метод установления и обеспечения социальных стандартов предложено возвращение единой тарифной сетки и распространение ее на всю экономику (частный и государственный секторы). Обоснована целесообразность внесения изменений и сформулированы дополнения в абзац 4 статьи 43, абзац 3 ст.46 Конституции Украины.

Ключевые слова: социальные стандарты, социальные гарантии, прожиточный минимум, минимальная зарплата, пенсия, единая тарифная сетка.

I. Pyroha

Single tariff grid: the purpose of social policy.

Summary. The work analyzes the social standards in Ukraine and the constitutional guarantees of their provision. Social guarantees are limited to the establishment of minimum wages and living wage. The content of the concept of “living wage” in Ukrainian legislation is not defined, and the minimum wage does not include the personal income tax and military fee, which reduces its size to 80,5% of the value of goods/services of the consumer basket. The restriction of social standards in Ukraine by the subsistence minimum and the minimum wage forms a low-tech economy that produces products with low added value, which has low competitiveness in the domestic and foreign markets. Social standards should determine the proportion of value added (GDP), parity of prices for goods/services and their relevance to household incomes. It is substantiated that social guarantees can not be limited to the establishment of minimum wages and living wage. The main social standard proposes to recognize the average wage and establish the following proportions: the minimum wage – 50%, the maximum – 500–600% average; the minimum pension is 20%, the maximum is 100–120% of the average salary. As a method for the establishment and maintenance of social standards, the return to the single tariff grid, which should reflect the social guidelines of the state, is proposed to play the role of a social contract on the proportions of the distribution of the newly created value added (GDP), taking into account the qualifications of employees and their contribution to the final results. In order to fulfill the role of a social contract, a single tariff grid is proposed to be extended to the entire economy (private and public sectors). The expediency of making amendments is substantiated and the supplement is formulated in paragraph 4 of Article 43, paragraph 3 of Article 46 of the Constitution of Ukraine.

Keywords: social standards, social guarantees, living wage, minimum wage, pension, single tariff grid.

